Ročník: 106 | číslo: 42 | 18. října 2026 | Cena: 20 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

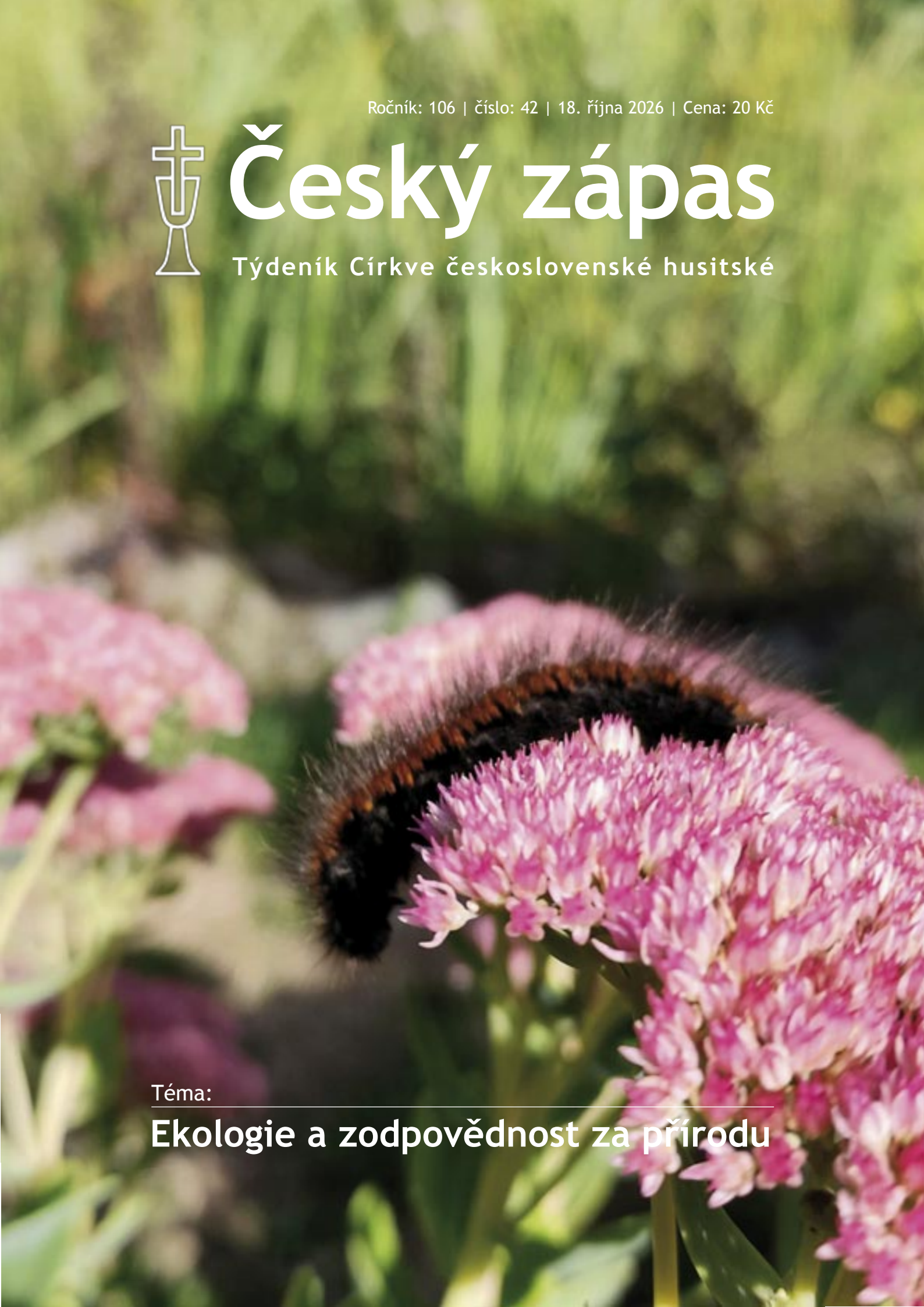

Téma:

Ekologie a zodpovědnost za přírodu

Editorial

Monitorující „ajťáci“

Když vyjíždíte přes Chodov po dálnici do Brna, míjíte po pravé straně nízkou růžovou stavbu policie a naproti ní je nenápadná dvoupatrová administrativní budova. Stojí zde již přes čtyřicet let, kdy vůkol bylo kromě dálnice pusto prázdno a z oken v druhém patře jsem mohl pozorovat krajinu na jih od Prahy. Tam se sněhem bělaly kopce u Modletic, zatímco na Spořilově a Chodově pršelo. Z Krčského lesa pravidelně dopoledne v jedenáct hodin přicházelo stádo muflonů a do tří hodin odpoledne se páslo a vyhřívalo na slunci na haldách zeminy vzniklých zde ze stavby nového administrativního komplexu. Ve tři hodiny odpoledne bez ohledu na blízkost dálnice a stavební stroje mufloni pozvolna odcházeli zpět do lesa.

To byla sedmdesátá léta minulého století, kdy se v práci při oslavách narozenin zpívaly písničky Karla Kryla. Byli jsme hrdí, že my – programátoři a „ajťáci“ počítající data na obřím sálovém počítači – nemusíme mezi sebou mít komunisty. Navíc ulice, kde výpočetní středisko stálo, se jmenovala Údernická, a tak jsme schválně v práci v kanceláři nosili montérky. Počítaly se tu první digitální mapy počasí a ovzduší, a když jsem jel po Praze, věděl jsem podle lokálních map, kde se musím honem nadechnout ještě čistšího vzduchu a pak vydechnout. Díky počítání dat jsem věděl o mikroklimatickém efektu, kdy vzniká takzvaný pouliční kaňon. Kupodivu je to třeba na začátku Revoluční ulice, hned u Vltavy. Je to problém, kdy vysoké koncentrace oxidů dusíku a prachových částic z dopravy zůstávají kvůli cirkulaci vzduchu „uzamčeny“ při zemi mezi budovami.

Tak se z nenápadného paneláku u Krčského lesa začaly pomalu šířit informace, jak na tom vlastně jsme s životním prostředím. Pochopitelně nebyli jsme to jen my programátoři, hlavně to byli experti – chemici a fyzici v terénu, kteří tenkrát v sedmdesátkách minulého století začali sbírat data o tom, jak žijeme. Pak začali mezi nás přicházet další experti. Jednomu jsme říkali lišejník, protože podle stavu lišejníků podával reference o tom, jak na tom kde jsme. Lišejníky nemají kořeny ani ochrannou kutikulu, berou vodu a živiny celým svým povrchem přímo ze vzduchu a jsou takto výbornými bioindikátory. Dalšímu kolegovi jsme říkali „odpad“ a to naznačuje, čím se zabýval. V té době jsme to vše tak trochu brali na lehkou váhu. Ale dnes! Určitě bychom se mu již neposmívali. Stalo se také, že přišel kolega a někdo z nás se ptal, zda bychom nevstoupili do tajné vznikající politické strany a nepodepsali petici Několik vět. Už jsme tušili, že se něco děje a že snad ty výpočty, co na počítači děláme, k něčemu konečně budou.

Ten dům dodnes slouží bohulibému účelu a sídlí v něm Agentura ochrany přírody a krajiny ČR...

Mirko Radušević

Foto na obálce: Berta Zychová

Ze života církve

Rok 2026 přinesl další významný milník v projektu Afrika Africe

Celkem 44 studentů úspěšně dokončilo jednoletý počítačový kurz, který mladým lidem v Keni pomáhá získat praktické znalosti a dovednosti potřebné pro další studium i pracovní život.
Jedná se o jeden z nejvyšších počtů absolventů v historii našeho počítačového programu. Každý z nich obdržel certifikát Dr. Phanuel Osweto. Pro nás však těchto 44 certifikátů znamená mnohem více: za každým z nich stojí konkrétní člověk, jeho úsilí, odhodlání a nová příležitost do budoucna.

Digitální dovednosti jsou dnes důležitou součástí vzdělání i pracovního života prakticky po celém světě. Proto máme radost, že můžeme mladým lidem pomáhat získávat znalosti, které jim mohou otevřít dveře k dalšímu studiu, práci i větší samostatnosti.
Ceremoniálu se zúčastnili i někteří studenti, kterým projekt pomáhal již během jejich středoškolského a vysokoškolského studia. Jejich příběhy ukazují, kam až může vést příležitost, podpora a vlastní vytrvalost.
Jedním z těchto příběhů je Dr. Joyce Masha, která se podělila o svou cestu za snem stát se lékařkou. Díky dlouhodobé podpoře mohla dokončit studium medicíny a dnes pracuje jako lékařka.

Dalším krásným příkladem je Alice Lesirma z masajské oblasti Samburu, která letos, po sedmi letech podpory, úspěšně dokončila vysokoškolské studium a získala bakalářský titul v oboru obchodu a účetnictví na Kenya School of Accountancy.

Pomáháme také dětem, které podporu potřebují nejvíce
Součástí našeho dlouhodobého poslání je také pomoc dětem z dětského domova Scream Africa. Podporujeme je v oblasti vzdělávání a podle aktuálních potřeb také zajištěním potravin, oblečení a dalších základních věcí. Během let jsme pomohli více než 400 dětem.

Děkujeme, že v tom jedete s námi
Nic z toho by nebylo možné bez lidí a organizací, které projektu dlouhodobě pomáhají.
Naše upřímné poděkování patří všem sponzorům, dárcům, partnerům a podporovatelům, včetně Pražské diecéze Církve československé husitské vedené biskupem Davidem Tonzarem. Vaše podpora není pouze finanční pomocí. Je to investice do vzdělání, příležitostí a budoucnosti konkrétních lidí. Gratulujeme všem absolventům roku 2026 a děkujeme, že jste s námi.

Z webových stránek projektu www.afrikaafrice.cz
vybrala redakce

Nečekané setkání

Ve středu 23. září tohoto roku kdosi zaklepal na dveře fary ve Vršovicích: „Můžu přivést maminku?“ zeptal se muž ve dveřích a pokračoval: „Jdeme bez ohlášení, maminka je venku před kostelem na lavičce a ráda by se podívala dovnitř.“ Souhlasil jsem a vyšel vstříc neohlášené návštěvě. To už energickým krokem zdolávala schody čilá dáma s hůlkou. „Jdete k nám zdaleka?“ ptám se a vítám matku a syna. „Zdaleka,“ odpovídá on, „z Ohia. Přiletěli jsme na pár týdnů a maminka chtěla vidět kostel, kam jako malá chodila.“ Tak jsem se seznámil s paní Vlastou Bohoňkovou rozenou Bartoňovou a jejím synem Stanislavem, kteří v roce 1968 odešli do emigrace a našli nový domov ve Spojených státech, kde dodnes žijí. S nimi vstoupila do farní kanceláře živá historie. Paní Vlasta vyložila na stůl fotografie a mezi nimi i pohlednici druhého patriarchy Gustava Adolfa Procházky s jeho podpisem a datem 15. prosinec 1940. „To mi dal bratr patriarcha osobně,“ chlubila se paní Vlasta a ukazovala další snímky. Na dobové fotografii před stolem Páně byla nastoupena celá tehdejší rada starších a zástup věřících v duchu populární kostelní písně Kol oltáře lid se tísní. Patriarcha Procházka uprostřed držel květinu, po pravici měl malou holčičku s lokýnkami a po levici chlapce. „Ta holčička jsem já,“ řekla paní Vlasta: „Vítala jsem bratra patriarchu při návštěvě našeho sboru. A tam vpravo je moje babička Františka Bartoňová.“ Zůstali jsme v družném rozhovoru a vzpomínkách na doby minulé, které se mi v nečekané návštěvě zpřítomnily, jakoby ožila slova z farních kronik a starých Českých zápasů. Nalistoval jsem proto, co náš církevní tisk o tehdejší návštěvě napsal v prosinci 1940: *„Slavnostní bohoslužbu s promluvou na paměť 10. výročí otevření Husova sboru vykonal bratr patriarcha G. A. Procházka. Před zahájením bohoslužeb pozdravila bratra patriarchu za nejmenší členy náboženské obce sestra Vlasta Bartoňová.“*

Po neuvěřitelných 86 letech jsem se sestrou Vlastou hovořil já a dovedl ji ke stupňům před stolem Páně, kde tehdy jako desetiletá stála. Z nejmenší a nejmladší se stala nejstarší. První budou poslední a poslední první, šlo mi hlavou. Z desítek lidí na zažloutlé fotografii zůstala naživu nejspíš už jenom Vlasta Bohoňková. Ostatní už byli vyvoláni ke zvěčnění, veršoval lékař básník Volkman, když se kdysi probíral starými rodinnými fotografiemi. Jestliže říkáme, že církev je rodina Božího lidu, každý takový snímek farního života je zároveň rodinnou fotografií. A ještě jedna je na tom dávném snímku naživu kromě Vlasty – a je stále mladá, krásná a má celý život před sebou: Církev Kristova – jeho tělo, obnovující se svatým Duchem.

David Frýdl

Den Václavův - už popáté

Věděli jsme, že ve Václavu Žďárském (1951-2020) máme mezi sebou obdivu hodného člověka. A on jistě věděl, že si ho vážíme a máme rádi. Měl řadu skvělých přátel. A přece zůstával a cítil se sám. Jsou lidé, které samota životem doprovází. Navzdory tomu jsou pro ostatní obdarováním.

Když Václav v lednu 2020 zemřel, ještě těsně před lockdownem jsme se s ním stačili rozloučit. A jeho přátele pak napadlo uctít Václavovu památku setkáváním v jeho posledním sboru – v Novém Bydžově. Stala se podivuhodná věc: ze vzpomínek a připomínek duchovního a uměleckého bohatství našeho kolegy se stal malý, ale bohatý festival.

Když bratr Klásek svolává ctitele a přátele tohoto básníka, písničkáře, přítele a spolutrpitele parkinsoniků, všichni se těší. Vždycky navštívíme Václavův hrob na bydžovském hřbitově – letos i se zpěvem, kytarou, modlitbou a vzpomínkou Václavova kamaráda Ládi Dlouhého. A bratr Štěpán zachytil veršem někdejší společnou návštěvu chroustovického hřbitova, kde jsou uloženi Václavovi rodiče, ale i lidé z válečného transportu, označení pouhými čísly, a vojáci-osvoboditelé, nešťastně zahynulí pod koly vlaku. Jsou propojení, která netušíme, nepostřehneme, neznáme. Ale třeba právě takto si můžeme uvědomit šíři a hloubku lidské existence pod nebem.

Festiválek se týká nejen úzkého kruhu přátel, ale také širší veřejnosti, proto se letos konal podruhé v sále novobydžovské kni-

Týdeník Církve československé husitské. Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Matoušová, redaktoři: PhDr. Mirko Radušević, Mgr. Ondřej Syrový, grafik: Milan Udržal.
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčiříková. Tel. redakce: 220 398 107; e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz,
tisk: Grafotechna plus. Distribuce a reklamace: ADLEX, spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, 150 00 Praha 5. Předplatné: Mgr. Dagmar Píšová, tel.: 220 398 117, email: prodejna.blahoslav@ccsh.cz. *Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.* MK ČR E 127 ISSN 0323-1321

hovny. Bohatý program rámovali svým vystoupením Novobydžováci – skupina MiMaRo a Petr Novotný s kamarádkou Blankou. Byl naplněn připomínkou osmdesátin olomouckého básníka, grafika, vydavatele a faráře Rosti Valuška, autorskou četbou básnířky Pavly Vlkové, Miroslava Vrány, Jany Wienerové, Petra Vopálky, Vladislava Peka, to vše proloženo písněmi Václava Žďárského i dalších v podání Jiřího Plháka a Richarda Plischkeho. Zlatým hřebem programu byl recitál Slávka Klecandra, kterému hudební fantazie věru neubývá.
Pořadatelům patří dík za skvělé pohoštění a výbornou organizaci tohoto více než šestihodinového nádherného setkání. Byl to svátek přátelství, oslava hudby i krásy naší řeči, lidského propojení v naší církvi (takto s námi slavil svůj svátek i bratr farář Václav Böhm, jehož přivezla kolegyně Olga Líbalová) i propojení ekumenického. Díky za to! A dá-li Pán – příští Václavův den – už pošesté! **/jawi/**

100 let Sboru Jiřího z Poděbrad Církve československé husitské ve Tmani

V roce 2026 slaví náboženská obec ve Tmani 100 let od dostavění a otevření svého Sboru Jiřího z Poděbrad. Tato jedinečná stavba, dnes kulturní památka, byla slavnostně zpřístupněna dne 24. 10. 1926. Tehdy se konal celodenní program s průvody a oslavami, za velmi nepříznivého počasí. Na účasti to však neubralo, protože lidem se po velkém úsilí podařilo postavit, jak sami napsali v kronice: „Dům Boží, dům Jiříkův." Za to, že tu dnes máme stavbu, která slouží nejen duchovnímu a kulturnímu životu, ale také dětem, vděčíme našim předkům, kteří měli sílu, odvahu a byli ochotni podstoupit mnoho práce a starostí. Za to jim patří velké poděkování.

Náboženská obec připravila ke stoletému výročí během roku program plný koncertů a přednášek. Celé oslavy vyvrcholily ve dnech od 25. 9. do 28. 9. 2026.
V neděli byla na programu v Kulturním domě přednáška významných historiků, profesorů Jana Blahoslava Láška a Jana Royta s názvem „Doba poděbradská – historie a umění". V rámci ní byla představena i fotografická výstava o historii sboru Jiřího z Poděbrad s výkladem ses. farářky Jany Šmardové Koulové. Večer program pokračoval benefičním koncertem houslového virtuóza Jaroslava Svěceného, který přítomné seznámil s vývojem vážné hudby v průběhu staletí. Na konci všichni zúčastnění za jeho houslového doprovodu zazpívali obě sloky české hymny.
V pondělí 28. 9. 2026 byl sbor od 11 do 15 hodin otevřen pro děti, od 15.30 hodin byl pak naplánován pietní akt na tmaňském hřbitově. U kostela sv. Jiří promluvila k historii náboženské obce a sboru ses. farářka Jana Šmardová Koulová, poté došlo k položení květin, zapálení svíček a vzpomínce u hrobů všech, kteří byli se sborem spjati. Zúčastnění se odebrali i k pomníku padlých z I. a II. světové války, kde položili květinu a vzpomněli na ty, kteří v těchto válkách položili životy.
V 17 hodin byla slavnostní bohoslužba zahájena státní hymnou. Bohoslužbu vedl br. patriarcha Tomáš Butta za účasti sestry vikářky R. Adamové, V. Drdové, kazatelky D. Žákové a farářky J. Šmardové Koulové. Do náboženské obce byl při ní slavnostně přijat br. Jozef Bucko, který je s obcí již dlouhá léta spjat. Večer proběhlo představení právě vydané publikace „100 let Sboru Jiřího z Poděbrad Církve československé husitské ve Tmani", která shrnuje život lidí v náboženské obci a historii sboru, a v premiéře byl promítnut film „O kněžně Ludmile" a videoklip k písni „Kočovné divadlo". Poté následovalo vystoupení skupiny Nathanika na farní zahradě, občerstvení, rozhovory...
Oslavy 100 let od otevření sboru Jiřího z Poděbrad se vskutku vydařily a díky Bohu počasí tentokrát přálo, ne jako před 100 lety. Náboženská obec chce vyjádřit velké poděkování všem, kteří se podíleli na přípravách a podpoře oslav, i těm, kdo k nám zavítali a přispěli k tomu, aby oslavy proběhly v tak krásné atmosféře.

Dagmar Žáková,
fotografie Vladimír Dvořák

Křest v Žamberku

V Husově sboru v Žamberku jsme zažili obrovskou radost. Na svátek sv. Václava jsme se sešli v hojném počtu k bohoslužbě, při které jsme mezi nás do církve svátostí křtu přijali další úžasnou ženu, Dominiku Annu. Kéž se ti u nás líbí, milá sestřičko v Kristu, a kéž cítíš v našem společenství podporu, radu, pomoc - jsme tu pro tebe. Dnešním dnem je náš duchovní domov i tvým duchovním domovem.

Aleš Toman, z facebookových stránek

Vzpomeňme na bratra faráře Viléma Hýbla

Dne 12. října uplynulo již 45 let, kdy odešel věrný služebník na vinici Páně ThDr. Vilém Hýbl.
Sloužil v náboženských obcích Olomouc, Dubicko, Loštice a Valašské Meziříčí.
Kdož jste jej znali, prosíme o tichou vzpomínku. **Rodina Hýblova a Mixova**

NAD PÍSMEM

Kde začíná Bůh, tam končí otázky … Mt 22,15-22

Pokoj vám, kterým se nedostává a i těm, kteří v něm jsou. Ježíš je v klidu. Je v Bohu. Žije POKOJ. Ale všichni ti lidé, kvůli kterým se rozdává do krve, ti ho nežijí. Pořád se jim něco nelíbí a pořád se ho snaží na něčem nachytat, odhalit, že není TEN učitel. To přece není možné, že nás pokaždé uzemní, zahanbí, umlčí. Na chvíli ho nechají žít a pak na něj zase někde vyskočí zpoza rohu. To jsme my, lidé. Nedůvěřiví, zahlížející. Podle sebe soudím tebe, říká se. Nám se prostě nelíbí být v klidu. My chceme drama a rozruch, nejlépe kolem své osoby. My chceme být důležití. Čím větší funkce, tím více jsme schopni nudit svoje okolí, tím víc se rádi posloucháme. Mrháme časem těch, kteří nás z různých důvodů snáší. Ježíš je i není osoba, skoro, jako by ji jen na povrchu připomínal. On se do osoby „oblékl“, aby zakoušel to, co my, stal se člověkem a trošku nás popostrčil na cestě k SOBĚ. Samozřejmě byl pravým člověkem, který věděl, co je žít a trpět, ale taky, co je smát se a milovat. A velmi dobře věděl, že tělo nebude na světě dlouho. Stihl za života to, co my hledáme a nenacházíme. Protože najít sebe, rovná se najít Boha. Pak už nikoho neprudíme svojí osobností, ale žijeme tak přirozeně, a přejeme život i druhým. Ale ne. My si nedáme poradit. Jak dlouho už to je, co se Pán narodil? A kolik krutostí si lidé za tu dobu provedli? Co nezvládli válkami, to zvládají už jen myšlenkou a ta v nich kvasí. Na světě rozhodně ráj není. Proč se ho vůbec ptají na daň císaři? No jasně, on si bezstarostně chodí z místa na místo a všude se vyspí, nají, on za sebe neplatí. Tak když je tak chytrý a v pohodě, je Boží Syn, co asi řekne na poslušnost vůči světu a vůči Bohu. Koho zvolí a jak z toho vybruslí? A on vždycky vybruslí. To mě na tom tak baví! V dnešní realitě by řekl možná: „Povinnosti vůči státu si splňte, ať máte klid a dál se věnujte Bohu a svému životu, aby vás to nerušilo.“ Ježíš není pološílený vůdce, který nabídne ovečkám smrtící injekci, aby šli hromadně všichni do ráje. Nesnímá z nás zodpovědnost za náš vlastní život. Moc dobře ví, že za jídlo a služby se platí! Na druhé straně – zkusme nikdo nic nedělat, sednout si a meditovat a mluvit jen s Bohem, čekat na manu, na zázrak. To asi neklapne. Složenky platíme všichni, hlad přijde, exekutor nakonec taky. Mám moc ráda Ježíšovu zkratku, jeho moudrost a lidskost, geniální jednoduchost. Dá každému z nás mnohem více, než vědecké rozbory. Vzpomeňme na kazatele, kteří ovečky v lavicích uspávali, byť mluvili zvučně, učeně a někdy vážně dlouho. Zkusme si každý z nás udělat takovou čistku a podívat se na to, kde jsme dnes s tím vším, co víme, co jsme přečetli, z čeho máme diplomy. Žijeme pokoj? Kde jsme po tolika a tolika letech v církvi? A kde jsme po tolika letech víry? Přílišné cizelování nádherné a svobodné Boží pravdy do našich omezených nástrojů, kterými pak ohromujeme věřící, je zacházka, je to zdržení. Písmo svaté je pro nás inspirace, evangelia jsou plná života a podobenství se nás mají dotýkat tam, kam jim dovolíme vstoupit MY. My rozhodujeme, co budeme žít a jak. Ježíš jen ukáže na minci a řekne, co je zřejmé. Záměrně si život z Boha kompliku-

**Bože, jsi rozlehlá přítomnost v každém z nás.
Volej na nás, když tě neslyšíme, mluv k nám pokojně,
když posloucháme tvůj hlas, který jediný zní tímto světem.
Připrav si nás tak, jak potřebuješ,
abychom tě byli schopni vnímat a žít tě. Amen**

jeme, protože to přece nemůže být tak jednoduché! Potřebuje snad Ježíš nějakou komisi, která bude schvalovat jeho lásku k člověku a přirozenou chuť mu pomoci? Máme v ústech Boha a Ježíše a Ducha svatého, ale přitom zkoušíme jeden druhého, jestli si můžeme věřit, porovnáváme se a někdy jsme pokrytečtí, ale hezky se na sebe usmíváme. Jsme svícen nebo jsme v jeho tmě? Jen si vzpomeňte: „Ježíš poznal jejich zlý úmysl.“ Nezkoušejme druhé, zkoušejme vždycky jenom sebe, jestli máme čisto v srdci. Pak nás ani nenapadne pokládat tak zavádějící otázky, jako je ta z dnešního čtení. V nás je Bůh, v našem nitru, v našem tichu, my ho neseme v sobě. Je to vlastně úžasně praktické, má to šmrnc a jiskru, to je život. Že v normálním člověku je Bůh přítomen stejně jako fakt, že v prázdném žaludku kručí a elektřina se musí platit. Četla jsem knížku, ve které u učitele sedával žák a ne a ne se probudit, neustále měl v hlavě otázky a všechno zpochybňoval, vztekal se, zatímco učitel seděl a v klidu hleděl do ohně. V jednu chvíli už měl ale toho žáka plné zuby, protože on v jednom kuse opakoval: „Jaké to je? Jaké to TAM je? Já to nechápu!“ A mistr vzal poleno a praštil ho s ním po hlavě. A bylo ticho a byl mír... **Monika Komorníková**

Dvacátá druhá neděle po svatém Duchu

K tobě volám a ty odpovíš mi, Bože, nakloň ucho, slyš, co říkám. Ochraňuj mě jako zřítelnici oka, skryj mě ve stínu svých křídel. ***(Žalm 17,6.8)***

První čtení z Písma: Izajáš 45,1-6

Tužby pro dobu po Duchu svatém (VI):
Aby svou milostí naši mysl osvěcoval a našim srdcím svou pravdu vyjevoval, modleme se k Hospodinu.
Aby nám dal sílu vždy a všude pravdu hledat, v poznané pravdě stát a za ni bojovat, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:
Panovníku Hospodine, ve svém Synu jsi zjevil svou slávu mezi národy. Ochraňuj svůj lid, rozptýlený po světě, aby vytrval ve víře a vyznání tvého jména! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení z Písma: 1. Tesalonickým 1,1-10
Evangelium: Matouš 21,14-22
Verše k obětování: Žalm 119,47-48
Verš k požehnání: (varianta I): Žalm 33,18-19,
(varianta II): Matouš 22,22

Modlitba k požehnání:
Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že nás občerstvuješ u svého stolu. Dej, abychom ti důstojně sloužili životem, v němž budeš mít zalíbení! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 12, 13, 24, 94, 119, 166, 188, 291

Anketa

1) Jaký ekologický problém považujete v současnosti za nejpalčivější?
2) Je podle vás ekologie přirozenou součástí křesťanství, nebo jde o téma, které se do církve dostalo až v posledních desetiletích?
3) Co konkrétního děláte vy osobně pro šetrnější způsob života?

Jarmila Svobodová,
členka NO Praha – Zderaz

1) Globální oteplování, u nás se již pravidelně projevuje letními vedry a suchem.
2) Často se připomíná svatý František z Asissi a jeho pohled na zvířata jako menší bratry. Tak jako jiní zelení křesťané chápu verše o stvoření tak, že zem byla člověku svěřena jako správci a naše právo využívat ji má své hranice.
3) Ne dost. Ale bylo v mém životě období, kdy naší rodině ve známé eko-kalkulačce stačila jedna Země. Potřebovali bychom dům zateplit do pasivního standardu a pak by to zase vyšlo. Nemáme osobní automobil, na zahradě jsou divoké kouty a nepoužívám chemii, tři dny v týdnu mám bezmasé, v každém nákupu mám nějaký biovýrobek, oblečení, nádobí i část nábytku máme ze second-handu.

Jan Matouš, *elektrotechnik*

1) Aktuálně se asi nejvíce mluví o globálním oteplování. Bohužel se ale nedělá dost pro zmírnění tohoto problému, stále více se hledí na ekonomický růst a pohodlí obyvatel. Jen trochu zastaralé spotřebiče se vyměňují za nové s lepší funkcí a staré, ještě plně funkční se vyhazují. Potraviny i výrobky dovážíme z druhého konce světa apod. A aby toho nebylo málo, i válečné konflikty, kterých přibývá, mají devastující vliv snad úplně na všechno. Zdá se mi, že v mnoha ohledech jsme technicky velmi vyspělí, dokážeme používat (a zneužívat) umělou inteligenci, ale hezké vztahy mezi lidmi, asertivita, dobrá nálada, humor a vztah k přírodě se nějak obecně vytrácejí.
2) Měla by být. V minulosti tomu tak asi vždy nebylo, církve měly úplně jiné starosti, to ale neznamená, že se jednotliví lidé v církvi nechovali ekologicky, v mnoha případech více než dnes. Soužití s přírodou bylo silné a zvláště na venkově byl vztah k půdě a domácím zvířatům nezbytný...
3) Omezuji jízdy autem, snažím se využívat regionální potraviny, zbytečně nevyhazuji... Může to mít i zdravotní benefit, v případě, že jdeme pěšky místo jízdy autem, že se dokážeme radovat z prostých věcí, jako je slunečný den v lese nebo u rybníka, vůně louky nebo letní bouřky. Příroda umí obdarovat každého z nás, když si uvědomujeme její krásu a blahodárný vliv. Ona by se bez nás obešla, my bez ní určitě ne.

Tomáš Chytil, *olomoucký biskup*

1) Ztrátu vědomí, že vše kolem nás je chrám Boží, místo Boží přítomnosti. To má důsledky. Jedním z nich je neúcta k životu.
2) Úcta k životu, ochrana stvoření, které tento život formuje, výzva k lásce, milosti, vděčnosti, to je v Bibli patrné, pokud je čtenář pozorný. A nejen v Bibli, ale v životě a díle mnoha svědků Páně. Environmentální etika je produktem druhé poloviny 20. století. Ekologická témata jsou předkládána pravidelně a se zvyšující intenzitou v posledních desetiletích. Asi to souvisí s hrozbami, kterým musíme čelit, a s obavami, že tento svět se řítí někam, kde už by důstojný život neměl místo, včetně lidského rodu.
3) Jsem dítě doby, přijímám a používám civilizační výdobytky, jež jsou k dispozici pro snazší a pohodlnější život. Neztrácím však naději. Snažím se s touto problematikou obeznámit z pozice člověka – křesťana. Upozorním třeba na papežský dokument Laudato si´. Loni jsme měli díky naukovému výboru konferenci v Olomouci na téma Aktuální ekologická témata v kontextu současné teologické reflexe, přednášky jsou k dispozici na webu církve. Na synodě nám v r. 2025 přednášel em. biskup Petr Šandera o ekologických motivech ve Starém zákoně. Skvělá je Váchova kniha Tváří v tvář Zemi. Ale vy možná chcete slyšet, že třídím odpad, neplýtvám jídlem, chovám se šetrně k ostatním tvorům, tedy např. nekřičím v lese, nepohazuji tam PET lahve... Snažím se. A vysvětluji dětem, že je třeba citlivosti a ohleduplnosti. Kážu o tom.

Jitka Matoušová,
farmaceutická laborantka

Za jeden z nejpalčivějších ekologických problémů považuji nedostatek vody a její kvalitu. Voda je naprostým základem života, a přesto s ní mnohdy neumíme dobře hospodařit. S tím úzce souvisí také způsob současného zemědělství – jeho šetrnost ke krajině, půdě i vodě a dlouhodobá udržitelnost. Za důležité téma považuji rovněž vysokou spotřebu masa. Nejde přitom jen o jeho množství, ale také o způsob, jakým jsou hospodářská zvířata chována. Vadí mi chovy, v nichž zvířata žijí ve stresu a bez možnosti přirozeného pohybu a života odpovídajícího jejich potřebám. Měli bychom více přemýšlet nejen nad tím, co jíme, ale i odkud potraviny pocházejí, jaký dopad má jejich výroba na krajinu i živé tvory.
2) Ekologii vnímám především jako úctu k přírodě a k tomu, co nám bylo dáno. Nemyslím si, že by byla pro církev nějakým úplně novým tématem. Možná se o ní dnes více mluví a používáme pro ni jiné pojmy, ale samotná myšlenka šetrnosti, střídmosti a odpovědnosti je podle mě s křesťanstvím přirozeně spojená...
3) Třídíme odpad, zachytáváme dešťovou vodu a dále ji využíváme. Kompostujeme, na zahradě využíváme mulč, abychom omezili vysychání půdy... Chováme slepičky, které mají možnost volného výběhu. V domácnosti používáme minimum chemických čisticích prostředků a tam, kde je to možné, je nahrazujeme například octem. Snažíme se vařit ze základních surovin, podporujeme místní zemědělce a dáváme přednost potravinám, u nichž víme, odkud pocházejí.

Za odpovědi děkuje Ondřej Syrový

Slovníček ekologických pojmů

Mnohé z nich v poslední době čteme nebo slýcháme poměrně často, některé možná ani neznáte.
Dokážete správně přiřadit termíny a jejich význam?

1. KLIMATICKÁ ZMĚNA

2. GREENDEAL

3. CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA

4. UHLÍKOVÁ STOPA

5. 4 R – 4 PRINCIPY CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY – REDUCE, REPLACE, REUSE, RECYCLE

6. GREENWASHING

A. Snižovat spotřebu, nahrazovat neekologické materiály, opětovně používat, recyklovat

B. Systém, kdy je odpad znovu přeměněn na zdroj

C. Zelená dohoda pro Evropu – soubor politických iniciativ Evropské komise, jejichž hlavním cílem je klimaticky neutrální Evropa do roku 2050

D. Marketingová strategie, jejímž cílem je přesvědčit firmu jako „zelenou" a šetrnou k životnímu prostředí, i když skutečnost může být jiná. Jde o záměrné klamání spotřebitelů

E. Vývoj klimatu za delší časové období – např. oteplování, ochlazování, větší výskyt extrémních jevů, jako jsou povodně, sucha apod.

F. Množství skleníkových plynů vyjádřených v hodnotě CO_2 vypuštěného do ovzduší

Správné řešení: 1-E, 2-C, 3-B, 4-F, 5-A, 6-D.

CESTA

Inzerát

Do redakce inzertních novin jednoho dne pošta doručila podivnou obálku. Byla celá vlhká, a když ji otevřeli, dopis v ní byl úplně promočený. Ještě že nebyl napsaný inkoustem nebo fixou, ale pastelkou. Zelenou.
V dopise stálo:

Hledám nové bidlení z důvodu vischnutí mého dosavadního bytu. Nejlepší by bil co nejhlupší rybník s nejméně dvouma pokoji – jeden pro mne, druhý pro dusicky. O ryby se postarám, mám dlouholetou praksi. Jsem ochoten mít i spolubidlícícho, pokud nebude chlučný.
Značka: Spechá!
Nabídki poslete na adresu: Vodník, Mokropsi

„Tak, dámy a pánové," pravil vážným hlasem pan šéfredaktor, když se jim společnými silami podařilo dopis rozluštit, „pokud snad dosud někdo pochyboval o globálním oteplování a s tím souvisejícím stále větším suchu, zde máme jednoznačný důkaz o vážnosti situace. A nedivil bych se, kdyby nám podobných inzerátů v nejbližší době začalo přicházet víc. Tomuto inzerátu prosím dejte co největší prioritu!"

Jana Krajčiříková

Modlitba

Prosíme tě, Pane, za celou přírodu – lesy, pole, louky, moře, řeky, jezera, rybníky, hory i nížiny, vzduch, vodu i půdu, zvířata i rostliny. Pomáhej lidem pochopit, že to vše musíme chránit, jinak brzy nebudeme mít kde žít ani my. Amen.

Ve stínu svých bratrů

22. Můj veliký hřích?

Od doby, co byla dokončena Hospodinova svatyně a stan, v němž se Mojžíš setkával s Hospodinem, trávil tam už téměř veškerý svůj čas. A když zrovna nehovořil s Bohem, vyřizoval lidu jeho vůli. Už to bylo déle než rok, co jsme vyrazili z Egypta, a proto bylo provedeno sčítání lidu, hlavně samozřejmě mužů, schopných boje. Mnozí během našeho putování zemřeli, na druhé straně hodně chlapců už mezitím vyrostlo v muže. Mojžíš se na Hospodinův příkaz i jinak snažil vnést do našich řad systém a pořádek, rozděloval úkoly podle toho, ke kterému kdo patřil rodu. Hospodin také určoval, kdy máme tábořit a kdy se máme vydat na další cestu. Každý to snadno poznal podle oblaku nad stanem setkávání – když tam ten oblak byl, znamenalo to, že zůstáváme na místě, když se vznesl, i my jsme se vydali dál.

To všechno by bylo zcela v pořádku, kdyby to ovšem nespočívalo jen na Mojžíšovi. Áron i já jsme se cítili čím dál víc odstrčení, a což teprve jeho manželka Sipora a jeho děti, na které už vůbec neměl čas.

Jednoho dne jsme to již s Áronem nevydrželi a zašli za Mojžíšem. Seděl právě uprostřed našeho tábořiště a řešil spor mezi dvěma rodinami. Únava na něm byla více než patrná. „Mojžíši, prosím tě, proč si někdy aspoň na chvíli neodpočineš?“ naléhala jsem na něj. „Vždyť přece nemusíš dělat všechno sám!“

Áron navázal: „Ano, vždyť i my dva s Mirjam přece můžeme mluvit s Hospodinem, už dříve také naším prostřednictvím sděloval lidu svoji vůli.“

A já pokračovala: „Přesně tak, můžeme se přece ve stanu setkávání střídat! A ty zatím budeš mít víc času na odpočinek, na svou rodinu! Ani nevíš, jak se Sipora trápí!“

Náš rozhovor očividně poslouchal sám Hospodin a ihned nám všem třem nařídil, abychom přišli ke stanu setkávání. S bázní jsme tam došli a na mě a na Árona se okamžitě snesl Boží hněv: „Jak se odvažujete mluvit proti Mojžíšovi, mému nejpokornějšímu služebníkovi? Když budu potřebovat, ukážu se vám ve snu a zjevím vám, co máte vyřídit. S Mojžíšem jako jediným z vás však mluvím přímo a to se nezmění!“

Jakmile Hospodin skončil a jeho oblak se vznesl, na mé kůži se objevily známky malomocenství. Chápete, malomocenství, snad té nejhorší nemoci, která může člověka postihnout! Nemoci, která vás vy-

Soutěž o tři knihy

Vyluštíte-li naši osmisměrku, nezapomeňte nám nejpozději do poloviny listopadu poslat řešení spolu se svou adresou na mail **jana.krajcirikova@ccsh.**

V prosincové Cestě otiskneme jména výherců knížky.

Í	N	Á	V	O	L	P	E	T	O	J
N	A	K	R	O	K	Y	Y	S	E	L
Ě	E	D	T	P	K	R	O	Z	V	N
T	E	K	O	L	O	G	I	E	Ů	O
Š	Á	M	I	R	O	V	A	Z	L	D
I	Š	M	O	D	Í	CH	O	D	E	P
Č	A	Z	O	C	M	Ř	U	D	Ě	O
E	Á	Í	S	A	Č	O	P	S	N	V
N	R	O	M	O	D	A	L	H	O	Ě
Z	V	Y	M	Í	R	Á	N	Í	V	Ď

EKOLOGIE
HLADOMOR
KLIMA
KRIZE
KROKY
LESY
MOC
NÁZOR
ODPOVĚĎ
OTEPLOVÁNÍ
POČASÍ
POVODNĚ
PŘÍRODA
SUCHO
VĚDA
VIZE
VŮLE
VYMÍRÁNÍ
ZNEČIŠTĚNÍ

Blahopřejeme výhercům soutěže ze srpnového čísla
(tajenka: Prázdniny):

Vilemína Sladkowská ze Zlína
Andělka Jindrová z Příbrami
Terezka Jiránková z Prahy

8. září 1914

Dnes jsem nastoupil do prvního ročníku II. reálky na Mikulášském náměstí v Plzni. Je to pro mne veliká změna v životě, a tak jsem dal na radu dědečka a rozhodl se, že si budu psáti deník. Aspoň si do něj zaznamenám všechno, co se mi bude zdáti důležité.
Když jsem dnes poprvé vstoupil do té veliké nové školní budovy, měl jsem poněkud malou dušičku. Přece jen je to něco docela jiného než naše obecná škola. A než jsem na těch dlouhých chodbách našel naši třídu, už jsem se začínal bát, že první hodinu zmeškám. Naštěstí jsem to stihl právě včas.
Pan třídní profesor bude asi dosti přísný. Přivítal nás slovy, že už nejsme žádní malí hoši. Vždyť je nám třináct let, a tudíž od nás očekává pořádnou práci. Tak uvidíme.

10. září 1914

Už jsme dostali seznam všech knih, které budeme potřebovati, a je toho požehnaně: matematika, fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis, čeština, němčina a kdoví co ještě. Maminka jen spráskla ruce, když slyšela, co všechno budeme museti nakoupit. Budu se museti poohlédnout po nějakých knihách z druhé ruky. Snad mi něco prodají starší hoši.
Ve třídě je nás přes padesát. Doufám, že se brzy se všemi seznámím. Naštěstí sedím v lavici s Pepíkem Novákem, kterého znám už z obecné školy, takže si tu nepřipadám docela sám.
Je mi však Pepíka líto. Včera musel jeho tatínek narukovat. Pepík se tváří, jako by se nic nedělo, ale myslím, že mu není do smíchu.
Maminka doma po večerech potají pláče. Válka je najednou mnohem blíž, než jsme si ještě před několika týdny dovedli představit. Člověk jen čeká, kdy to dolehne i na nás.

„No jo, vždyť ona vlastně začala první světová válka, že jo?" poznamenala Natálka. Přikývli jsme a četli dál až do večera. František psal o svých každodenních zážitcích ve škole, z nichž leccos pro nás bylo už dneska cizí, jako třeba potíže s kalamářem na inkoust, ale ve spoustě věcí nám byl blízký – vždyť jsme byli skoro stejně staří!
Zaujal nás zápis z prosince:

14. prosince 1914

Dnes jsme měli první hodinu s novým profesorem náboženství Karlem Farským. Shodli jsme se s Novákem, že je dosti sympatický. Je mladý a umí dobře vyprávět. Možná mě nakonec to náboženství i začne bavit.

„Karel Farský, Karel Farský – to jméno už jsem někde slyšel," zamyslel jsem se.
„Děti, večeře!" zavolala maminka v tu chvíli, takže jsme museli čtení přerušit. Ale už jsme se moc těšili, až se k Františkovu deníku vrátíme.

Jana Krajčiříková

KŘESŤANSKÝ ČASOPIS PRO DĚTI

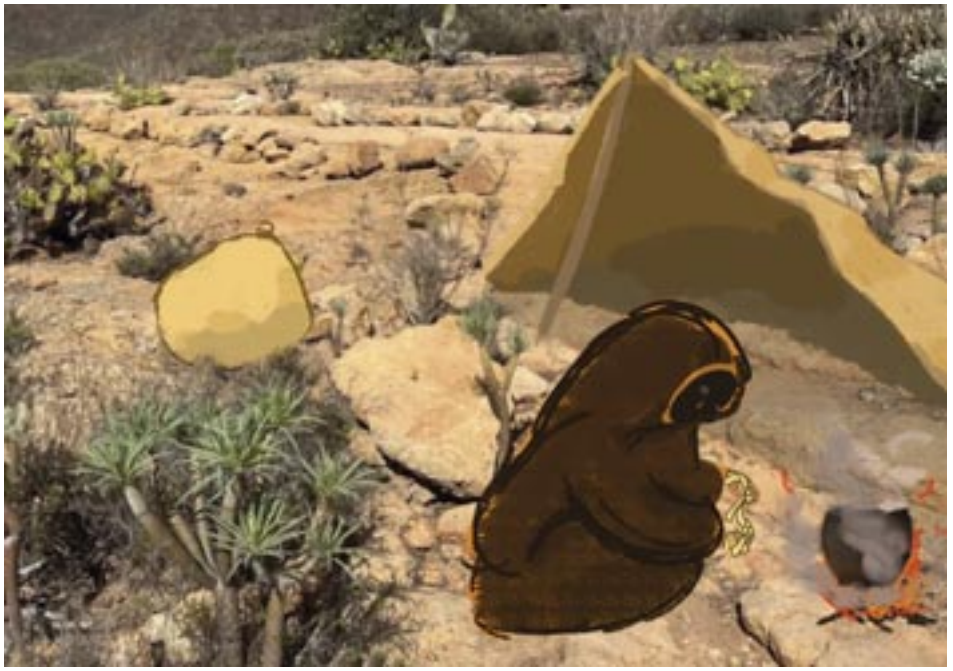

loučí ze společenství s ostatními lidmi. A to se stalo mně, která jsem odmalička byla v centru všeho dění a pomáhala každému, kdo to potřeboval.
To byl trest za můj hřích. Jaký to ale byl hřích? Vždyť já chtěla jen pomoct! Chtěla jsem být užitečná! A jak to, že jsem byla potrestána jen já, a Áron ne? Na obranu svých bratrů musím říci, že Áron se okamžitě za mě začal přimlouvat a Mojžíš prosil Hospodina, aby mne ušetřil.
Ten nakonec rozhodl, že má nemoc bude trvat sedm dní. Po tuto dobu jsem byla vyloučena z tábora a musela jsem přebývat daleko od všech ostatních, sama v poušti. Po sedmi dnech jsem byla očištěna a mohla jsem se vrátit a i všechen lid, který na můj návrat čekal, se mohl vydat dál.
Šla jsem s nimi, ale už jsem to nebyla já. Po celých těch dlouhých sedm dní a nocí ale i potom jsem přemýšlela, modlila se, prosila o vysvětlení, ale pocit nespravedlnosti ve mně nadále zůstával. Nechtěla jsem porovnávat, čí hřích je větší, ale stejně jsem se tomu neubránila. Vždyť Áron vyrobil zlaté tele! I teď šel za Mojžíšem se mnou. V čem jsem já byla horší? Proč jsem byla tak tvrdě potrestána jen za to, že jsem se zastala Sipory? Bože, kde je tvá spravedlnost?

Jana Krajčiříková

Tajemství starého kufru

1. Objev pokladu

Ahoj! Já jsem Petr a rád bych vám vyprávěl o dobrodružství, které jsme zažili s Jirkou a Natkou. Chodíme spolu do sedmé třídy, ale protože se hodně kamarádíme a stejně tak i naši rodiče, trávíme spolu i část prázdnin. Letos třeba naši pozvali Jirku a Natálku na týden k nám na chalupu.

Jednoho dne už od rána pršelo, a tak jsme se rozhodli prozkoumat naši tajemnou půdu. Já tam byl už mockrát, ale spolu jsme tam ještě nezabloudili. Asi si umíte představit, jaké různé poklady může nabízet půda ve staré chalupě, kterou má naše rodina už několik generací. Když jsme vyšplhali nahoru po strmém dřevěném schodišti, bylo tam toho tolik, že jsme ani nevěděli, čím začít: staré nádobí, dřevěný houpací kůň, lyže, které určitě pamatují Krakonošovo dětství, skříň plná různých kabátů a klobouků, krabice napěchované starými časopisy… A všechno samozřejmě pokryté tlustou vrstvou prachu.

Nějakou dobu jsme se jen tak rozhlíželi, když tu si Jirka všiml jednoho starého kufru, ležícího úplně dole pod několika velkými krabicemi: „Hele, to je hezkej kufr! Co myslíš, že v něm asi bude?“

„Nemám tušení,“ odpověděl jsem, „ale můžeme to zjistit.“

„Vypadá fakt bytelně, skoro jako truhlice,“ povídá Natálka. „Co kdyby v něm byl poklad?“

„No, to dost pochybuju,“ řekl jsem, ale i tak jsme byli všichni hodně zvědaví. Ten kufr vypadal fakt moc hezky a taky hodně staře. Byl tmavě hnědý, skoro až černý, zdobený kovovými cvočky, všechny rohy měl chráněné kousky kůže a zajištěn byl nejen dvěma zámky, ale ještě i dvěma řemeny.

Rychle jsme přeskládali všechny krabice, které na něm ležely, setřeli z kufru ten nejhorší prach a po chvilce zápolení se zadřeným zapínáním se nám ho podařilo otevřít.

„No, tak peníze ani šperky to rozhodně nejsou,“ konstatoval Jirka, když jsme odklopili jeho víko. Kufr byl plný různých sešitů, starých novin, fotek, letáků a podobných věcí. Namátkou jsem otevřel horní sešit a nalistoval první stránku. „Hele, to je asi nějakej deník, píše se tady „Osobní deník Františka Plevy“.“

„Kdo to byl?“ zeptal se Jirka.

„To nevím, ale první zápis je tu ze září 1914! Páni, to je víc než sto let!“

„A co tam píše?“ nahlížela mi přes rameno Natálka.

„No, ne, že by neměl hezkej rukopis, ale přečíst to asi bude docela fuška,“ prohlásil jsem, když jsem se ještě chvíli snažil luštit malá, vybledlá písmenka na první stránce. „Víte co, vezmeme si to dolů, je tam víc světla. A můžu se zeptat mámy, třeba to bude vědět, kdo ten František Pleva byl.“

A věděla. „Péťo, to byl tvůj prapradědeček!“ zvolala, když jsem jí deník ukázal. „To je neuvěřitelné, kde jste to, děti našly?“

„Na půdě, v jednom starém kufru.“

„Vůbec jsem netušila, že tu něco takového máme. Dávejte na to, prosím, pozor, myslím, že by to dneska už mohlo mít docela velkou historickou cenu. Nevím to nijak přesně, ale tuším, že můj praděda, tvůj prapraděda, nebyl jen tak obyčejný člověk. Samotnou by mě moc zajímalo, co se v tom deníku píše. Kdy že to začíná? 1914? Počkej, spočítám si to – to musel být ještě docela mladý…“

Bylo vidět, že maminku ten nález nadchl ještě víc než nás tři.

To nám jen dodalo další chuť do pátrání. Sesedli jsme se kolem deníku a pustili se do čtení. Když jsme si trochu víc zvykli na jeho rukopis, už to šlo poměrně snadno. Takhle ten deník začínal:

KŘESŤANSKÝ ČASOPIS PRO DĚTI

(Jana Wienerová, in: NAJDI MNE; Věra Kopecká, Křinice 2025)

Země křižovaná
dálnicemi, železnicemi…
nebe hemžící se letadly…
pole zabetonovaná skladišti a výrobnami,
nebe zhoustlé smogem…

Proč stvořen svět?
Jde v proudění na dálnicích,
ve videokonferencích,
ve zpravodajství nesčetných médií
ještě o něco víc
než o automatizaci
samospád inovací -
jde snad o něco jiného
než zas jen o lidské pohodlí?

Kam se v tom všem ještě
vejde bezelstný pohled mláďat?
Rosa zrána?
Vzlyk bolesti?
Není to už jen nadbytečnost
sbíraná jako odpadky
překážející provozu?

Otvírejte škvíry duše,
aby mohl dechnout vánek!
Svažte otýpky zbytečností,
vztáhněte dlaně k nebi,
aby spadla vláha,
aby spláchla rmut a strach,
aby nám sjela po nahé kůži
pro chvíle, kdy v srdci uvedeme v chod
navigaci vedoucí k tomu,
kdo je cesta
i cíl…

Díkůvzdání za úrodu - úvahy nad biblickými texty

• Matouš 13,1-9; 36-43

Ježíš si často bere příklady z přírody. Podobenství o uschlém fíkovníku, poukázání na krásu lilií, polní ptactvo, vinaře na vinici a podobně. Poděkování za úrodu jsme si zvykli spojovat právě s přírodou a jejími výdobytky. Ale Kristu je především vždycky pomůckou k tomu, co chce říct a říct to v obraze, aby to všichni vnímali správně a rozuměli tomu.
Například ve známém podobenství je rozsévač syn člověka, pole je tento svět, dobré semeno, to jsou synové království a plevel synové toho zlého.
Království je zde. Přijď království tvé. To přichází vždy, když jsme lidští proti nelidskosti. A je to celé o semenu, kterým je člověk.
V Bučku u Kozojed na Plzeňsku, kde jsem sloužila šestnáct let, žila rodina Jelínkova. Byli to tam nejbohatší sedláci, protože starý pan Jelínek to náramně uměl s chovem koní. Měli ty nejkrásnější, nejzdravější koně. A k tomu samozřejmě statek – jak se patří. Už tušíte, co bude následovat. Koně jim sebrali, do statku nastěhovali další rodiny. Pan Jelínek se nemohl koukat na to, jak se s jeho miláčky zachází, a tak se nechal ve statku zaměstnat jako ten nejposlednější uklizeč u koní, ani ne jako podkoní, jen jako pomocná síla. A v noci za nimi chodil a dělal, co bylo potřeba, aby jim bylo dobře. Dokrmoval, hřebelcoval, ale i si s nimi povídal. Nejen se svými, se všemi znárodněnými koňmi z okolí. Nakonec byli v Bučku koně na takové úrovni, že z něj udělali jediného předsedu družstva v kraji, který nebyl ve straně. Tedy – nepřehnali to, na školu se z jeho chytrých dětí nedostalo ani jedno, nakonec dcera udělala talentovky a vystudovala konzervatoř v Kroměříži. Po převratu byla léta ředitelkou této konzervatoře, než jsem ji s láskou předčasně pochovala.
Je to samozřejmě příběh o přírodě, o úrodě, „úrodě“ vzkvétání koní, ale kdyby nebylo lidské složky, koně by zahynuli. Tak i v ostatních statcích, kde způsob chovu pana Jelínka tajně začali kopírovat. Protože pan Jelínek byl dobré semeno, syn království, jak čteme v podobenství o rozsévači. Protože se nelitoval a dělal to, co bylo nejlepší, zapřel sám sebe, aby pomohl těm, které miloval. Vzal svůj kříž a následoval Pána.
Existuje pěkný příklad na toto téma. Třeba ho znáte, ale stojí za zopakování. Sedí dvanáct hladových kolem velkého kotle plného kaše a v rukou lžíce. Ale tak dlouhé, že si je nemouhou přiložit k vlastním ústům. Řešení? Když naberou kaši a podají sousto tomu, kdo sedí naproti nim, najedí se všichni do syta.
To jsou ti koně v jiném vydání. V jiném kabátě. Prostě nemyslet na sebe, myslet dál a šířeji a pomoci tam, kde to jde. To je naše úroda.To je naše sklizeň. Sklizeň dobrých skutků. A s tím souvisí sklizeň opravdová, tedy to, co se z ní stane: Supermarkety roky likvidovaly prošlé zboží. Nejen mléčné výrobky, ale i mouku, těstoviny. Ve světě se toto zboží začalo vozit do charity, pro lidi v nouzi. A supermarkety začaly přidávat i neprošlé. A dorazilo to i k nám. V Evropě existují chladící boxy, umístěné na veřejném prostranství, kam lidé nosí jídlo, které by nesnědli. Má to přesná pravidla… třeba to, že tam nesmí být maso, musí to být pokrm, který vydrží k jídlu více než 24 hodin. Jsou to výdobytky, je to proviant, který my už nespotřebujeme, a někomu může přijít vhod. A má to ohromný úspěch. Ale na začátku je vždycky něčí dobrá vůle. Něčí schopnost být Božím semenem.

• Lukáš 12,22-28

V jednom z novějších skvělých pořadů o zahradách a zahradničení je v jednom dílu obsahem „obyčejná louka“. Žena, která někde bydlí, nechá na svůj pozemek navozit určitý druh zeminy, aby mohla pěstovat určité rostliny, které rovněž dost náročně opatří. Zkrátka jde o polní kvítí. Vytvoří tak všehochuť divoké louky a celé okolí se na to chodí dívat. Je to k neuvěření, jakou práci si dá s tím, co my jinde vídáme kolem cest a na lukách dnes a denně. A neuvědomujeme si, jaký je to svátek, taková kvetoucí louka.
Nové vilky mají většinou ve svých předzahrádkách před domem dlažbu. Veliké plochy dlaždic, které se nemusí plít. Škoda. Zeleň je vždycky duši blíž než dlaždice. Když jdu brzy ráno kolem Lidlu, který je obklopen kousky ohraničeného trávníku, mladý muž tam po šesté hodině ranní likviduje všechno živé zelené strunovou sekačkou a já hledím, jak mizí kousky jetelíčku a pantoflíčků, kterými by se nakrmili včely a čmeláci, kterým je hmyzí hotel – kousek dál stojící dřevěná boudička s klacíky – celkem k ničemu. Hlava mi to nebere, ten náš vztah k trávě. A v televizi se v cizině paní několik měsíců pachtí, aby docílila toho, co my neustále likvidujeme sekačkou nebo měníme za dlaždice či rovnou beton.

Jak to souvisí s díkůvzdáním za úrodu?
„Podívejte se na lilie, jak rostou, nepředou ani netkají, a říkám vám: ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oblečen, jako jedna z nich.“, čteme v Lukášově evangeliu. I tráva, trnky, hlohoví a meze jsou úrodou Boží. Že permanentně likvidujeme úrodu Boží, místo abychom se skláněli nad její dokonalostí. Vždycky když mezi dlaždicemi vidím vyrašit hvozdík, lidově slzičku panenky Marie, jsem ohromena jeho krásou. Upřednostnili jsme pohodlí. Dlaždice se snáz udržují. Samozřejmě, že to sekáme, abychom o to nemuseli mít péči. Výše té trávy, která bere za své, skutečně nemůže ohrozit výhled z auta, což by jednoho napadlo, jako důvod bezpečnosti provozu, protože ta tráva už je sekána po tolikáté, že dosahuje výše nejvýše dvacet centimetrů.
O dovolené jsme seděli na Baltu u moře kdesi na mezi a kvetlo tam všechno.Tak sedíme a civíme na tu krásu a kolem nás čmeláci, včely, různá jiná okřídlená cháska a všechno to opylovává.
Když bylo letos krupobití a ukazovali sadaře, co všechno to pro stromy znamená, s jakou láskou mluvil o jabloních a o tom, co jim nedělá dobře, to samé po suchém létě majitelé vinic – jak mluví o hroznech, jak je drží v dlani, tak si říkám, že tu žijeme jako návštěvníci z různých planet. Kdo pracuje s „přírodou“, má k ní úplně jiný vztah. A nejde jen o výnosy. Jde o to, že bytí v krajině na nás má vliv jako ten kostel. Copak není krajina, les a háj Božím chrámem?
Mimochodem, v Japonsku jsou i chrámy ze skutečných darů přírody. Sází stromy do kruhu a když vyrostou do výšky, sklání jim koruny do středu kruhu a tvoří tak přírodní chrám, který vzniká ze stromů. Úžasné. Jsou to stromy s pružnými větvemi, takže to pro ně není žádná újma. Nebo mají duchovní stezku mezi bambusy. To je několik kilometrů dlouhá dřevěná lávka mezi několik metrů vysokými bambusy, které se nahoře sklání k sobě, takže je to cesta bambusovým chrámem, do něhož proniká skrz dlouhé listy slunce. Je to neskutečná krása a pokoj a klid zároveň.

Jasně, že náš text je o tom, abychom se ponořili do Boží přízně v důvěře, že nás nenechá na holičkách tak, jak my necháváme někdy Jeho zahradu, Ježíš nám chce říct, že život jako takový vždycky stojí za to, ať se děje, co se děje. I s příkořími a těžkostmi. Že Bůh nás má ve své péči v každé situaci a v každém případě, i když se nám to tak zrovna nejeví. Kéž bychom mu vraceli stejnou mincí v péči o jeho Stvoření. Amen. **Marta Silná**

„Koho neosvěcuje záře stvořených věcí,
je slepý.
Koho nebudí hlasité volání přírody,
je hluchý.
Kdo vidí divy přírody a nechválí Boha,
je němý.
Komu tato znamení světa
neukazují k jeho Původci, je pošetilý.

Otevři tedy své oči, obrať k těmto
věcem své uši, uvolni svůj jazyk
a otevři své srdce, abys ve všech
tvorech objevoval, slyšel, chválil
a miloval Boha.“

Bonaventura z Bagnoreggia

Vztah k přírodě a etická odpovědnost

„Svoboda znamená zodpovědnost, to je důvod, proč se jí většina lidí bojí,“ pravil jednou sarkasticky slavný irský dramatik, esejista a kritik G. B. Shaw. Je proto naší křesťanskou zodpovědností chovat se i k přírodě, k mimolidskému stvoření, lidsky, zodpovědně. Nedopustit, aby je někdo chtěl pouze zpředmětňovat. Buberovský model vztahu „Já“ a „Ty“ je důležitý, v naší kultuře zásadní a troufám si tvrdit, že již poměrně dobře zažitý. Jde zde přitom nejen o „Já“ a „Ty“, ale také o „Ono“. O naši morální zodpovědnost za tyto vztahy, jejich lidskost, ohleduplné a milosrdné křesťanské uchopení a naplňování vztahu k veškerenstvu. Člověka vedle sebe nemáme zpředmětňovat, manipulovat s ním, to dobře víme. Ovšem pozor, i k živočichům a rostlinám máme mít odpovědný vztah ve smyslu Já a Ty. Ochraňovat je, pečovat o ně, zacházet s nimi empaticky.
Nesmíme být lhostejní ke stavu přírody, či ji dokonce plundrovat. V tomto smyslu jsme, zdá se, již vykročili dobrým směrem. Dbáme dnes o to, aby nikdo netrápil domácí zvířata. Je zasahováno proti oněm „množírnám“ psů, v nichž nejsou dodržována pravidla, kde zvířecí bytosti mívají nedostatek jídla, pití, prostoru, péče a lidského zacházení. Setkáváme se i s tím, že někteří bezohledně jednají s hospodářskými zvířaty. Nepostarají se jim o přiměřené krmení, mnohdy jejich svěřenci nemají ani dost potřebného místa. „Právě dnes, kdy se hospodářství musí přizpůsobit globálním podmínkám, nesmí nikde na světě utrpět důstojnost člověka, jeho práva a svobody, nesmí být krátkozrace devastována příroda. Hospodářství musí stát ve službě nadřazených etických a z nich vycházejících politických cílů. Jakkoli jsou hospodářství a politika základní, přece jen jsou pouze částí celku lidského světa, které musí být kvůli lidskosti člověka podřízeny etickým měřítkům humanity,“ uvádějí Ivo Rolný a Lubor Lacina ve své podnětné knize Globalizace, etika, ekonomika.
Na závěr si připomeňme velmi podnětné myšlenky k našemu tématu, které přináší filosof Milan Machovec ve své knize Smysl lidské existence. Konstatuje, že „v životě jednotlivce i celých civilizací mohou vždy vznikat a hluboce utkvít chyby, ale jsou-li odhalovány a napravovány, může takový život být smysluplný, ovšem nikoliv jen napravováním chyb, ale úsilím o nějaké pozitivní hodnoty. Život ‚šťastný‘ nebývá vždy totožný se smysluplným. (...) Člověk nikdy nemůže být ‚pánem přírody‘ a jiných bytostí, je spíše jejich bratrem; může přežít pouze v harmonii s nimi a bojem o jejich přežití.“ Zdůrazňuje i následující důležitou skutečnost: „Často se tvrdívá, že člověk je prý zdrcující většinou slabý a bezmocný. Opak je pravdou: on se jen zdá být slabý, pokud se zabydlil v laciné pozici bezmocného. Ve skutečnosti je nutno klást si cíle vysoké, závratné a přitom si uchovat pokoru dětí Božích.“ **Olga Nytrová**

Vrátit se ke kořenům a přizvat k naší službě Ducha namísto AI

Není to tak dávno, co svět obletěla zpráva o tom, že lidstvo porušilo sedm z devíti limitů zaručujících obyvatelnost Země. Tyto milníky byly stanoveny skupinou vědců v roce 2009 a patří mezi ně například dostupnost pitné vody, úroveň znečištění, ozónová vrstva, změna klimatu či ochrana přírodních oblastí.

Změna klimatu je reálná, závažná, a způsobená činností člověka. Koncentrace CO_2 roste, planeta se prokazatelně otepluje a zalednění Severního ledového oceánu klesá. Na pozadí toho, co zatím můžeme vnímat jen jako občasné nepříjemné vlny veder, absenci ladovských bílých Vánoc nebo nepohodlná nařízení Evropského parlamentu, se odehrává něco bez nadsázky děsivého: planeta s veškerým Stvořením, které lidstvo na počátku světa dostalo do opatrování, umírá. A my možná trochu alibisticky jezdíme na kolech, třídíme odpad, potvrzujeme na Facebooku účast na událostech souvisejících s ekologií a ochranou planety… ale skutečně žijeme a jednáme v zájmu Stvoření?

Ve druhé kapitole knihy Genesis staví Hospodin člověka do zahrady v Edenu, aby ji „obdělával a střežil“. Se stejnou láskou a odpovědností bychom měli pečovat i o planetu. Už ve Starém zákoně můžeme jasně číst, že jako lidstvo jsme přišli až po stvoření nebeské klenby, vod, zeleně i živočišné havěti. Postupem času jsme si začali naši pozici hostů a služebníků uprostřed stvoření plést s nezodpovědnou krutovládou.

Ukolébáni tím, že třídíme odpad, šetříme energii a omezujeme používání jednorázových plastů jsme nevědomky a často v dobré víře začali využívat jiné nástroje, kterými svou planetu i nadále ničíme.

Pokud používáte sociální sítě, možná jste si všimli, že jsou čím dál více zaplavené plakáty a grafickými pozvánkami na nejrůznější akce. Tyto plakáty mají často jedno společné: jsou vytvořené za pomoci umělé inteligence. Na první pohled se to může zdát pohodlné – člověk zadá chatbotovi potřebné příkazy, eventuálně je doladí, a plakát je na světě... Při vší úctě k nepochybně dobrým úmyslům těch, kteří pracují s AI tímto způsobem, je ale nutné podotknout, že v případě takovýchto výsledků trpí nejen zrak a vkus některých lidí, ale především naše planeta. Nemluvě o tom, že využívání AI v určitých oblastech není tak úplně v souladu s principy práce v církvi.

Provoz AI je energeticky obrovsky náročný. A nepopírají to ani samotní tvůrci AI modelů. Podle údajů České asociace umělé inteligence z loňského roku odpovídá jeden den provozu ChatGPT spotřebě elektřiny pro více než tři tisíce domácností na celý rok. A to hovoříme o jednom jediném modelu a jednom jediném dni. Datová centra, potřebná pro provoz AI (a generování nekvalitních kázání, nevkusných plakátů či rádobyvtipných obrázků) spotřebovávají enormní množství energie a vyžadují obrovské množství vody pro své chlazení. Odhad spotřeby datových center v USA pro rok 2028 činí 300–500+ TWh. Spotřeba elektřiny navíc generuje emise CO_2, stejně jako škodlivé látky včetně oxidů dusíku a oxidu siřičitého.

A jak je využívání AI v souladu se službou v církvi?

Zde si dovolím sáhnout po „mimohusitském“, ale velmi kvalitním zdroji, kterým je encyklika papeže Lva XIV. *Magnifica humanitas*. Římský biskup tuto encykliku připravoval ve spolupráci s odborníky na umělou inteligenci a kromě jiného v ní zdůraznil nutnost ochrany pracujících (tedy že nadměrné využívání AI v honbě za ziskem či rychlými a snadnými výsledky nesmí vést k rušení pracovních míst), odmítnutí transhumanismu (splývání člověka s technologií), upozornil na nutnost „odzbrojení AI“ a přirovnal hon za ziskem a nadvládou, spojený s AI, k nové babylonské věži.

Velmi často narážím na kázání nebo přímluvné modlitby zcela evidentně generované s využitím AI. Nepopírám dobrý úmysl jejich pisatelů. Ale zároveň je mi při jejich čtení smutno a úzko, stejně jako z argumentů typu: „Ale ono je to hezké, lidem se to líbí a dotyčný je hodný.“

V naší diecézi mám nesmírné štěstí a čest spolupracovat s lidsky vyzrálými, zkušenými duchovními ve věku mých rodičů. Vím, jakým způsobem si připravují svá kázání. V drtivé většině případů se za takovými homiliemi skrývá soustředěná, opakovaná četba Písma a souvisejících podkladů, dlouhá zamyšlení, kontemplace a modlitby. Listování knihami, slovníky, výklady, pořád a pořád dokola, týden co týden, po většinu života těchto duchovních. Nejsem homiletik, liturg ani vysvěcený duchovní. O jednom jsem ale skálopevně přesvědčená. Jakmile ve službě v církvi nahradíme Ducha svatého umělou inteligencí, jdeme proti všemu, co je od pradávna jedním z pilířů církve a víry v Boha. Pokud tedy za nadměrným a zbytečným využíváním umělé inteligence nedokážeme vidět ochranu planety a Stvoření, zkusme za tím alespoň hledat to, zda tyto postupy nejsou v rozporu s naším posláním v církvi. Zkusme se vrátit ke kořenům a přizvat k naší službě Ducha namísto AI. Sci-fi literatura i filmy jsou plné katastrofických scénářů, v nichž se technologie stala z dobrého sluhy špatným pánem a obrátila se proti lidstvu. Nevidím do budoucnosti. Můžeme si být ale stoprocentně jisti, že Duch svatý se proti nám nikdy neobrátí. Naopak.

Amaya Sardá

800 let od úmrtí Františka z Assisi

Dne 4. října slavíme památku Františka z Assisi, mystika a patrona ekologů a zvířat, též zakladatele řádu menších bratří. V tento den slavíme i Světový den zvířat. V mnoha kostelech se pořádá tradiční žehnání domácím mazlíčkům – od pejsků a koček až po koně.

Život svatého Františka charakterizovala láska ke Kristu, dobrovolná chudoba, blízkost k lidem na okraji společnosti a především vděčnost za celé stvoření a láska k němu. Letos si připomínáme 800 let od Františkova úmrtí. Jeho odkaz není ukryt v legendách, ale v konkrétním způsobu života: v ochotě vidět bližního tam, kde ho ostatní ignorují, zacházet s dary světa s vděčností a hledat pokoj tam, kde vznikají spory. Pamatujme na to – nejen v tomto roce.

K. Matoušová

Na svazích hory Monte Subasio se rozkládá Assisi, magické středověké město z růžového vápence, které dodnes dýchá atmosférou 13. století. Právě v těchto křivolakých uličkách prožil František své bouřlivé mládí i hluboké obrácení. Dominantou údolí je monumentální Bazilika svatého Františka, zapsaná na seznamu světového dědictví UNESCO. Ukrývá nejen hrob samotného světce, ale také slavný cyklus fresek od malíře Giotta, který zachycuje Františkův život od rozchodu s bohatým otcem až po kázání ptactvu... Krásné fotografie pořídila cestovatelka a členka naší náboženské obce v Praze Na Zderaze Alena Frčková.

Ježíš nenabízí balenou vodu, nabízí vztah

Řeky, které odnášejí plast do moře. Prameny, které se s rostoucí hladinou oceánu mění na sůl. Kohoutky, které jsou vyschlé, když k nim děti z dálky konečně dojdou…

Právě tyto skutečnosti se staly obsahem modliteb, které zazněly 1. září při bohoslužbě zahajující **Období stvoření 2026** s tématem „Živá voda“ podle textu knihy Ezechiel 47. *„Jsme obklopeni vodou,“* řekl reverend James Bhagwan, generální tajemník Tichomořské konference církví, a dodal: *„ale v lidstvu něco vyschlo.“*

Reverend Bhagwan kázal na text Janova evangelia 7. kapitoly, kde Ježíš vystoupí na veřejnosti s dramatickou výzvou týkající se lidské žízně, a uvedl: *„Tichý oceán je mořem ostrovů, které spojuje velký oceán – jeho řeky unášejí plasty a komunity zde žijící čelí pronikání slané vody, ale zároveň také suchu a nebezpečné vodě. S oceánem, který udržuje život v Tichomoří, se nakládá jako se skládkou, zdrojem pro militarizaci, který má být jen a jen využíván.“*

„Ježíš nenabízí balenou vodu. Nabízí vztah.“ Ekologická krize není jen krizí kolem nás, ale duchovní krizí v nás a svátek stvoření nezačíná *„naší aktivitou, ale Kristovým pozváním,“* uvedl také. Část tohoto období strávil reverend Bhagwan na paddleboardu, kroužícím kolem tichomořského ostrova Viti Levu státu Fidži a sbíral plasty.

Abigayle Boladová z Filipín, programová manažerka Světové rady církví pro mladé lidi v ekumenickém hnutí, vedla přímluvy se zástupcem hnutí Laudato Si’. Přímluvy byly konkrétní. Modlili se za útesy vybělené oteplujícími se moři, za velryby proplouvající mezi plasty, za řeky přehrazené bez souhlasu těch, kdo žijí na jejich březích, za posvátné vody inženýrsky odkloněné pro zásobování vzdálených měst a datových center. Další z věřících se modlili v Nairobi, Bejrútu, zemi Sámů v severním Finsku a jižní Africe.

Jeho Svatost ekumenický patriarcha Bartoloměj I. vydal ve stejný den poselství ke Dni modliteb za ochranu přírodního prostředí, který jeho patriarchát zahájil v roce 1989 a z něhož toto období vzešlo. Ekologickou odpovědnost nazval „kategorickým imperativem“.

Služba Copernicus pro změnu klimatu zaznamenala červenec 2026 jako druhý nejteplejší v historii měření, s teplotou o 1,47 stupně Celsia nad průměrem let 1850–1900. Generální tajemník Světové rady církví Rev. Jerry Pillay ve svém textu z 26. srpna uvedl, že církve jsou *„povolány stát se součástí uzdravení řeky, nikoli jen stát na břehu a přihlížet“*.

Období Stvoření trvá do 4. října. Jde o jednu z etap Ekumenického desetiletí akcí za klimatickou spravedlnost (2025–2034), které bylo zahájeno v Johannesburgu v roce 2025.

Z webových stránek Světové rady církví vybrala redakce

Marburg – setkání Ekumenického fóra křesťanských žen v Evropě

Vždy po čtyřech letech se setkávají ženy z různých zemí a denominací na konferenci pořádané Ekumenickým fórem křesťanských žen. Mění se téma, místo i účastnice, ale cíl zůstává – ohlédnout se za posledními čtyřmi lety a promyslet budoucnost. Letos se setkání konalo v září ve starobylém Marburgu vNěmecku, kde sídlí nejstarší protestantská univerzita na světě a jejímiž absolventy jsou např. bratří Grimmové, autoři a sběratelé pohádek. Studoval zde i Václav Budovec z Budova, přední představitel Jednoty bratrské.

Potkaly se zde Renata Wesleyová, farářka zastupující naši církev, a koordinátorka setkání mládeže CČSH Josefína Kinclová, která zastupovala Ekumenickou radu mládeže. Obě se na čtyři dny ponořily do tématu konference, ochrany Země před stále stoupajícím znečištěním a vytěžováním. Na toto téma se vedly diskuze, workshopy i divadelní představení. Planetu Zemi s celým stvořením a na ni útočící Zlo představily Marijana ze Srbska a Anthea z Británie. Hudební díla různých autorů umocnila dojem z celého představení. Další částí programu byla poutní cesta svaté Alžběty v okolí Marburgu se zastaveními, modlitbami a zpěvem.

Na konferenci se také volil nový řídící výbor, ve kterém jsou zástupkyně protestantských, katolických i ortodoxních církví. a probíraly se vize na další čtyři roky.

Ekumenické fórum funguje již několik desítek let (od roku 1982). Jeho cílem je sjednotit ženy ze všech křesťanských tradic v celé Evropě, aby sdílely svou víru, vzájemně se posilovaly a staly se uznávaným hlasem žen v církvi i ve veřejném životě. K tomuto záměru se přidalo i české fórum žen (EFKŽ) v roce 2003 .

Renata Wesleyová a Josefína Kinclová

Nové vydání Zpěvníku Církve československé husitské

Právě vyšlo desáté (s dodatkem páté) vydání Zpěvníku Církve československé husitské, které se vrací k celoplátěné vazbě. Toto vydání je nově korigované a zastaralé údaje jsou opravené a někdy i vylepšené.

Zakoupit si jej můžete v prodejně Blahoslav za cenu 200 Kč v ústředí církve (pondělí až čtvrtek 8-13h) nebo prostřednictvím e-shopu na www.eblahoslav.cz. Při internetové objednávce lze vyzvednout od pondělí do pátku na vrátnici v čase 8-20 h, nebo zaslat Zásilkovnou či službou PPL. Při zaslání je možné do jedné objednávky objednat maximálně 20 ks, pokud budete objednávat více, prosíme o rozdělení do více objednávek.

Proč němečtí jaderní fyzici pracovali pro Hitlera?

Tato otázka (s podtitulkem od „služby státu“ k Uranovému spolku) bude tématem přednášky hlavního hosta letošního podzimního dialogu vědy a víry v Husově sboru v Litomyšli, kterým bude doc. Filip Grygar z Univerzity Pardubice. Bude se v ní zamýšlet nad nacionálními, imperiálními a náboženskými (katolickými i luterskými) kořeny jejich akademické poslušnosti a apolitičnosti. Kdo by chtěl zůstat i na oběd a následnou volnou odpolední debatu, nechť se přihlásí na e-mail: stepan.klasek@ccsh.cz. Setkání ve sboru na Toulovcově náměstí se bude konat v sobotu 24. října od 10 hodin. **Š. Klásek**

Navštivte Stánek míru na Smíchově

Srdečně zveme 25. 10. do evangelického kostela na pražském Smíchově (Na Doubkové 8) na seniorátní den „Stánek míru“ při příležitosti výročí 50 let od úmrtí Přemysla Pittra. Ve 14 h začíná bohoslužbou, kterou povede Mikuláš Vymětal, od 15.30 h je připraveno divadlo pro malé i velké, od 17.45 h diskuze Pitter dnes a od 19 h Der Šenster Gob - romské, židovské a východoevropské lidovky. V rámci doprovodného programu můžete vidět výstavu Příběhy bezvýhradné lidskosti i ochutnat tradiční občerstvení z Ukrajiny a Sýrie. **red**

Aktuální ekologická témata

Rádi bychom v souvislosti s tématem tohoto magazínového čísla upozornili na inspirativní publikaci – sborník vydaný při příležitosti kolokvia konaného v září loňského roku v Olomouci „Aktuální ekologická témata v kontextu současné teologické reflexe“.

Sborník z pera autorů Jiřího Vogla, Tomáše Butty, Petra Šandery, Tomáše Procházky, Marka Feigela a dalších představuje odborný a pracovní materiál pro tvorbu předlohy v rámci IX. sněmu. Může být zároveň užitečný všem, kterým životní prostředí leží na srdci, i těm, kdo se mu odborně či prakticky věnují.

Sborník je k dostání v prodejně Blahoslav na ústředí církve v Praze Dejvicích. **redakce**

S BUH NÁMI

Modlitba za domov

slavnostní bohoslužba v přímém přenosu ČT 2

28/10/2026
od 15.00

povedou Pavel Pokorný a Josef Nuzík
promluví Zdenek Wasserbauer
a kaplani z Poslanecké sněmovny, věznic, armády a zdravotnictví
Pěvecký sbor Ireny Szurmanové a Žesťové kvinteto AČR

kostel sv. Jana Nepomuckého, Kanovnická, Praha 1
www.modlitbazadomov.cz

Česká televize · Ministerstvo kultury · Česká biblická společnost · btm · Radio Proglas · Životvíry.cz · Český zápas · Český bratr · Brána · Ekumenická rada církví v České republice